

Artur Patek

Wybrane publikacje

I. Monografie

1. *Birobidżan. Sowiecka ziemia obiecana? Żydowski Obwód Autonomiczny w ZSRR*, Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, Kraków 1997, ss. 104.
2. *Wielka Brytania wobec Izraela w okresie pierwszej wojny arabsko-żydowskiej, maj 1948 - styczeń 1949*, Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, Kraków 2002, ss. 290.
3. *Władysław Sheybal. Kadry z życia artysty*, Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, Kraków 2004, ss. 312.
4. *Żydzi w drodze do Palestyny 1934-1944. Szkice z dziejów aliji bet – nielegalnej imigracji żydowskiej*, Wydawnictwo Avalon, Kraków 2009, ss. 454.
5. *Polski cmentarz w Jerozolimie. Polacy pochowani na cmentarzu katolickim na górze Syjon*, Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, Kraków 2009 [druk: 2010], ss. 144 + [32]
6. *Jews on Route to Palestine 1934-1944. Sketches from the History of Aliyah Bet – Clandestine Jewish Immigration*, Jagiellonian University Press, Kraków 2012, ss. 222.

II. Podręczniki akademickie, książki dla szkół

1. *Najnowsza historia świata 1945-1995*. T. I-III. Pod red. A. Patka, J. Rydla i J.J. Węca, Wydawnictwo Literackie, wyd. I, Kraków 1997, ss. 1080; wyd. II, Kraków 1998; wyd. III poprawione i uzupełnione, Kraków 2000, ss. 1124; wyd. IV, Kraków 2001, ss. 1124; wyd. V, Kraków 2003, ss. 1128; wyd. VI, Kraków 2004; wyd. VII, Kraków 2005; wyd. VIII, Kraków 2007, wyd. IX, Kraków 2009. Ponadto wersja jednotomowa: Kraków 1999, ss. 1059.
[współredakcja, autorstwo 16 rozdziałów]

Rozdziały dotyczące m.in. Bliskiego Wschodu, Izraela, krajów

Beneluxu, państw skandynawskich, Szwajcarii, Australii i Nowej Zelandii, problemów demograficznych powojennego świata.

2. *Polska i świat w latach 1918-1993. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Wydawnictwo Literackie, wyd. I, Kraków 1998, wyd. II, Kraków 2001, ss. 328+[32] (razem ze Zdzisławem Zblewskim).
3. *Najnowsza historia świata 1995-2007*. Pod red. A. Patka, J. Rydla i J.J. Węca, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008, ss. 647 (jako tom 4 *Najnowszej historii świata 1945-2007*)
[współredakcja, autorstwo 8 rozdziałów, wybór ilustracji]
Rozdziały: Szwajcaria i Liechtenstein; Kraje Beneluxu; Kraje nordyckie; Świat islamu a cywilizacja zachodnia; Islamizacja Bliskiego i Środkowego Wschodu; Pakistan – państwo frontowe; Demograficzne znaki zapytania; Państwa powstałe po II wojnie światowej

III. Artykuły, rozprawy, opracowania (wybór)

1. Polacy w Rosji i ZSRR [w:] *Polonia w Europie*. Pod red. B. Szydłowskiej-Ceglowej, Poznań 1992, s. 283-363.
2. Polacy w Rosji w latach 1914-1921, „Przegląd Polonijny” (Kraków) 1992, z. 4, s. 39-55.
3. Z dziejów Wojska Polskiego na Syberii i Dalekim Wschodzie w latach 1918-1920. Próba zarysu [w:] *Wojna i polityka. Studia nad historią XX wieku*. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne, z. 112. Pod red. A. Pankowicza, Kraków 1994, s. 61-72.
4. Jewish Autonomous Province in the USSR (Birobidzhan), „Colloquia. Journal of Central European History”, vol. II, No 1-2, Cluj 1995, p. 130-143.
5. Polacy na Wschodzie w latach 1917-1922 (od przewrotu październikowego do proklamowania ZSRR), „Przegląd Polonijny” (Kraków) 1995, z. 2, s. 5-22.
6. Polityka władz radzieckich wobec Kościoła katolickiego i jego wyznawców na Białorusi w okresie międzywojennym [w:] *Spółczesność białoruskie, litewskie i polskie na ziemiach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (Białoruś Zachodnia i Litwa Wschodnia) w latach 1939-1941*. Pod red. M. Giżejewskiej i T. Strzembosza, Warszawa 1995, s. 22-32.

7. Sheybal Władysław (Vladek) Rudolf [w:] „Polski Słownik Biograficzny”, t. 36, Warszawa-Kraków 1995, s. 437-441.
8. Współpraca państw nordyckich w okresie międzywojennym [w:] *Z dziejów prób integracji europejskiej: od średniowiecza do współczesności*. „Studia Polono-Danubiana et Balcanica” VII. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne, z. 118. Pod red. M. Pułaskiego, Kraków 1995, s. 107-117.
9. Z uwag nad położeniem Kościoła katolickiego w ZSRR w okresie międzywojennym, „Dzieje Najnowsze” (Warszawa) 1995, z. 1, s. 1-12.
10. Lata 1945-1994 [w:] *Kronika Dziejów Polski. Słowo wstępne M.K. Kamiński*, Kraków 1995, s. 333-391; wyd. II: *Kronika Polski*. Pod red. A. Nowaka, Kraków 1998 (część po 1945 r. – s. 767-919, współautor)
11. U źródeł powstania państwa Izrael. Sprawa uchodźców ze statku „Exodus 1947” [w:] *Pamięć zbiorowa w procesie integracji Europy*. Pod red. J. Łaptosa, Kraków 1996, s. 83-95.
12. Z dziejów Żydowskiego Obwodu Autonomicznego w ZSRR po II wojnie światowej, „Studia Historyczne” (Kraków) 1996, z. 4, s. 523-537.
13. Birobidzan. Z metod rozwiązania kwestii żydowskiej w ZSRR [w:] *Między dwoma totalitaryzmami. Europa Środkowa i Południowo-Wschodnia w latach 1933-1956*. „Studia Polono-Danubiana et Balcanica” IX. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne, z. 122. Pod red. M. Pułaskiego, Kraków 1997, s. 159-180.
14. Karty z historii walki komunistów z Kościołem katolickim na Wschodzie w pierwszych latach rządów bolszewickich (1917-1923) [w:] *Ku zjednoczonej Europie. Studia nad Europą Środkową i Południowo-Wschodnią w XIX i XX wieku*. „Studia Polono-Danubiana et Balcanica” X. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne, z. 124. Pod red. I. Stawowy-Kawki i W. Rojka, Kraków 1997, s. 177-189.
15. Remarks on the Situation of the Catholic Church in the USSR in the Interwar Period, „Acta Poloniae Historica” (Warszawa) 1997, T. LXXV, s. 115-131.
16. Exodus 1947, „Arcana” (Kraków) 1998, nr 23 (5/1998), s. 186-201.
17. An Exodus Affair [w:] *The Lessons of Yalta. Colloquium of International Relations*. Cluj-Napoca, May, 29-30, 1997. Ed. by P. Teodor, Cluj-Napoca 1998, s. 217-233.

18. Skórzewski Edward [w:] „Polski Słownik Biograficzny”, t. 38, Warszawa-Kraków 1998, s. 363-365.
19. Między Bałtykiem a Bałkanami. O współpracy polskich filmowców z kinematografiami krajów Europy Środkowej po drugiej wojnie światowej, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej PAU”, t. VI. Pod red. J. Machnika i W. Rojka, Kraków 1999, s. 155-172.
20. Smosarska Jadwiga Filipina [w:] „Polski Słownik Biograficzny”, t. 39, Warszawa-Kraków 1999, s. 346-350.
21. Na krawędzi „gorącej wojny” (Wielka Brytania – Izrael, styczeń 1949), „Arcana” (Kraków) 2000, nr 35 (5/2000), s. 160-172.
22. Rozwój gospodarczy Grybowa i regionu po II wojnie światowej [w:] *Grybów. Studia z dziejów miasta i regionu*. T. II. Pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 2000, s. 201-249.
23. II Rzeczpospolita a Polacy za wschodnią granicą [w:] *Państwo polskie wobec Polaków na Wschodzie. Poszukiwanie modelu polityki*. Red. naukowa T. Gąsowski, Kraków 2000, s. 28-39.
24. Lata przełomu. Karty z dziejów ludności polskiej na Wschodzie 1917-1922. Zarys problemu [w:] *Przełomy w historii. XVI Powszechny Zjazd Historyków Polskich. Wrocław 15-18 września 1999 roku. Pamiętniki*. T. III. Część 4. Red. naukowa K. Ruchniewicz, J. Tyszkiewicz, W. Wrześciński, Toruń 2001, s. 473-480.
25. Próby działań władz II Rzeczypospolitej w obronie polskiej społeczności w ZSRR [w:] „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej PAU”, t. IX. Pod red. J. Machnika i I. Stawowy-Kawki, Kraków 2001, s. 135-145.
26. Z uwag nad polityką władz bolszewickich względem Kościoła katolickiego na byłych kresach wschodnich Rzeczypospolitej w latach 1917-1922 (do proklamowania ZSRR) [w:] „Balcanica Posnaniensia” XI/XII, Poznań 2001, s. 169-178.
27. Polska diaspora w Rosji do 1917 roku [w:] *Polska diaspora*. Red. Naukowa A. Walaszek, Kraków 2001, s. 275-292.
28. Polska diaspora w Rosji Radzieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich [w:] *Polska diaspora*, s. 293-316.
29. Polska diaspora w Republice Rosji i Wspólnocie Niepodległych Państw [w:] *Polska diaspora*, s. 317-325.

30. Polska diaspora na Litwie [w:] *Polska diaspora*, s. 326-336.
31. Polska diaspora na Łotwie [w:] *Polska diaspora*, s. 337-343.
32. Polska diaspora w Estonii [w:] *Polska diaspora*, s. 344-347.
33. Polska diaspora w Azji [w:] *Polska diaspora*, s. 378-385.
34. Przed wielkim przełomem. Ludność polska na Wschodzie w latach 1914-1917 [w:] *Śląsk. Polska. Emigracja. Studia dedykowane Profesorowi Andrzejowi Pilchowi*. Pod red. I. Paczyńskiej, Kraków 2002, s. 141-150.
35. Położenie prawne Kościoła katolickiego na Wschodzie w okresie międzywojennym w świetle oficjalnego ustawodawstwa wyznaniowego władz sowieckich [w:] *Kościół katolicki na Syberii. Historia - współczesność – przyszłość*. Pod red. A. Kuczyńskiego, Wrocław 2002, s. 431-450.
36. Dzieje jednej kariery. Władysław Sheybal (1923-1992), „Kwartalnik Filmowy”, nr 37-38, Warszawa 2002, s. 296-314.
37. Sprudin Sergiusz [w:] „Polski Słownik Biograficzny”, t. 41, Warszawa-Kraków 2002, s. 169-171.
38. (wybór i oprac.) Listy Tadeusza Łomnickiego i Władysława Sheybala do Janusza Warneckiego, „Pamiętnik Teatralny”, zesz. 3-4 (203-204), Warszawa 2002, s. 498-507.
39. (wybór i oprac.) Korespondencja Władysława Sheybala z Tadeuszem Łomnickim, „Pamiętnik Teatralny”, zesz. 3-4 (203-204), Warszawa 2002, s. 605-637.
40. U genezy projektu Birobidżanu [w:] *Państwa europejskie na drodze do niepodległości (w drugiej połowie XIX i XX wieku). Studia ofiarowane Profesorowi Marianowi Zgórniakowi*. Pod red. I. Stawowy-Kawki i W. Rojka, Kraków 2003, s. 377-386.
41. Brytyjskie obozy na Cyprze dla deportowanych imigrantów żydowskich (1946-1949) [w:] *Portolana. Studia Mediterranea*. Vol. 1. Pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 2004, s. 233-245.
42. Instrument polityki kulturalnej czy składnik narodowej kultury? Z uwag nad „nową kinematografią” w Polsce 1944-1949 [w:] *Procesy transformacyjne w Polsce i Czechosłowacji w latach 1944 (1945)-1948. Procesy transformace v Polsku a v Československu v letech 1944 (1945)-1948*. Pod red. J.J. Bruskiego et al., Wrocław-Opole [2004], s. 155-164.
43. Starski Ludwik [w:] „Polski Słownik Biograficzny”, t. 42, Warszawa-Kraków

- 2004, s. 369-372.
44. Sternfeld Ary Jakub [w:] „Polski Słownik Biograficzny”, t. 43, Warszawa-Kraków 2005, s. 479-483.
45. Ludność macedońska w Polsce - geneza i charakter [w:] *Miejsce Macedonii na Bałkanach. Historia – polityka – kultura – nauka*. Pod red. I. Stawowy-Kawki, Kraków 2005, s. 271-278.
46. W kręgu wiary i zbiorowej świadomości. Z kart Aliji Bet (1938-1948) [w:] *Portolana. Studia Mediterranea*. Vol. 2: „Religie świata śródziemnomorskiego”. Pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 2006, s. 297-310.
47. Za czy przeciw? Sprawa dyplomatycznego uznania Państwa Izrael przez Wielką Brytanię w 1948 roku, „Arcana” (Kraków), nr 68 (2/2006), s. 156-168.
48. Specyfika spiskiej kultury regionalnej drugiej połowy XIX wieku, „Studia Historyczne” (Kraków) 2006, z. 1, s. 17-26.
49. Z úvah nad hospodárskym obrazem Spiše ve druhej polovine 19. stoločia (do roku 1914), „Slovenský prehľad. Review for Central, Eastern and Southeastern European History” (Praha) 2006, č. 1, s. 1-10.
50. Wokół sporów o tożsamość narodową na polsko-słowackim pograniczu na Spiszu w XIX i XX wieku [w:] *Naród – Państwo – Europa Środkowa w XIX i XX wieku. Studia ofiarowane Michałowi Pułaskiemu w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*. Pod red. A. Patka i W. Rojka, Kraków 2006, s. 75-84.
51. Spisz. Obraz społeczno-gospodarczy regionu w drugiej połowie XIX w. (do 1914 r.), „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej PAU”, t. XIV. Pod red. J. Machnika i I. Stawowy-Kawki, Kraków 2006, s. 49-64.
52. (oprac., wstęp i przekład z jęz. angielskiego) *Na pokładzie „Exodusu 1947”* – dziennik imigranta, „Studia Judaica” (Kraków) 2006, nr 1 (17), s. 171-182.
53. Mówiono o nim, że wyprzedził swoją epokę. Ary Abramowicz Sternfeld [w:] *Problemy cywilizacyjnego rozwoju Białorusi, Polski, Rosji i Ukrainy od końca XVIII do XXI wieku*. Pod red. P. Franaszka i A.N. Nieczuchrina, Kraków 2007, s. 256-262.
54. Projekt Birobidżan w teorii i praktyce ZSRR [w:] *Żydzi a lewica. Zbiór studiów historycznych*. Pod red. A. Grabskiego, Warszawa 2007, s. 65-84.
55. Sprawa pogranicza spiskiego w polskiej i słowackiej historiografii. Stereotypy i interpretacje [w:] *Obraz konfliktów między narodami słowiańskimi w XIX i XX*

- wieku w historiografii. Pod red. I. Stawowy-Kawki, Kraków 2007, s. 95-109.
56. Z kart polskiej obecności w pozaeuropejskiej części świata śródziemnomorskiego po II wojnie światowej [w:] *Portolana. Studia Mediterranea*. Vol. 3: „Przeptyw idei, ludzi i rzeczy w świecie śródziemnomorskim”. Pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 2007, s. 373-386.
57. Izrael w polityce Wielkiej Brytanii w okresie pierwszej wojny bliskowschodniej 1948-1949, „Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Řada společenských věd”. Č. 22, Brno 2007, s. 81-91.
58. Izabella Teleżyńska. Szkic do biografii, „Kwartalnik Filmowy” (Instytut Sztuki PAN), nr 57-58: 2007, s. 314-331.
59. O swobodną imigrację do Erec Israel. Z dziejów aliji bet, „Nowiny Kurier” (Tel Awiw), 14 VI 2007, s. 8-9, 14.
60. Birobidżan – „proletariacka Palestyna na Dalekim Wschodzie”, „Nowiny Kurier” (Tel Awiw), 6 XII 2007, s. 10-11, 14.
61. Deportowani na Mauritius. Rozdział z dziejów ha’apali, „Nowiny Kurier” (Tel Awiw), 20 III 2008, s. 10-11.
62. Emigracja typu B (alija bet) do Palestyny przed II wojną światową [w:] *Żydzi i judaizm we współczesnych badaniach polskich*. T. IV. Pod red. K. Pilarczyka, Kraków 2008, s. 293-308.
63. Ostatnia bariera przed Erec Israel, „Nowiny Kurier” (Tel Awiw), 21 V 2009, s. 12-14
64. Nielegalna emigracja żydowska z II Rzeczypospolitej do Palestyny, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne”, z. 136, pod red. A. Patka, Kraków 2009, s. 113-125
65. Alija bet. Z kart stosunków polsko-żydowskich w II Rzeczypospolitej, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” (Warszawa), nr 12 (107), grudzień 2009, s. 73-78
66. Świat muzułmański a Zachód. Czy grozi nam ponowna polaryzacja? [w:] *Portolana. Studia Mediterranea*. Vol. 4: „Mare inclitum. Oddziaływanie cywilizacji śródziemnomorskiej”. Pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 2009 [druk: 2010], s. 393-401
67. Alija bet w filmie, „Kwartalnik Filmowy” (Warszawa), nr 69: 2010, s. 201-213
68. Češi pohřbení v polském oddělení katolického hřbitova v Jeruzalémě, „Slovenský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History” (Praha)

- 2011, č. 1-2, s. 137-145
69. Dwa raporty o sytuacji nielegalnych imigrantów żydowskich internowanych na Cyprze, „Studia Judaica” (Kraków) 2011, nr 1 (27), s. 195-211
70. Wokół zatonięcia statku „Struma” (Morze Czarne, luty 1942 r.), „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej PAU”, t. XIX. Pod red. J. Machnika i I. Stawowy-Kawki, Kraków 2011, s. 73-86
71. Żydowska „emigracja turystyczna” z Polski do Palestyny w 1939 roku – dokumenty, „Studia Historyczne” (Kraków) 2011, z. 1, s. 81-98
72. Żydowscy zesłańcy na Mauritius [w:] *Amerykomania. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Mani*, T. 2, pod red. W. Bernackiego i A. Walaszka, Kraków 2012, s. 667-678
73. Bułgaria i nielegalna imigracja żydowska do Palestyny w przededniu i w okresie drugiej wojny światowej [w:] *Międzycywilizacyjny dialog w świecie słowiańskim w XX i XXI wieku. Historia-religia-kultura-polityka*, pod red. I. Stawowy-Kawki, Kraków 2012, s. 273-288
74. Polska kwatera na cmentarzu katolickim w Jerozolimie, „Prace Komisji PAU do Badań Diaspory Polskiej”, t. 1, Kraków 2012, s. 79-96
75. Illegal Jewish Immigration to Palestine in the Light of Britain’s MI5 Report of July 14, 1947, „Studia Judaica” (Warszawa) 2012, nr 1-2 (29-30), s. 183-210

IV. Redakcja naukowa

1. (współred.) *Z dziejów Europy Środkowej w XX wieku. Studia ofiarowane Henrykowi Batowskiemu w 90. rocznicę urodzin*. Pod red. M. Pułaskiego, I. Stawowy-Kawki, W. Rojka i A. Patka, Kraków 1997, ss. 260.
2. (współred.) *Naród – Państwo – Europa Środkowa w XIX i XX wieku. Studia ofiarowane Michałowi Pułaskiemu w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*. Pod red. A. Patka i W. Rojka, Kraków 2006, ss. 340.
3. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne”, z. 136, Kraków 2009, ss. 204.
4. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne”, z. 137, Kraków 2010, ss. 249.
5. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne”, z. 138, Kraków 2011, ss. 214.

6. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne”, z. 139, Kraków 2012, ss. 265

V. Recenzje (wybór)

1. (rec.) W. Laqueur, *Historia Europy 1945-1992*, Londyn 1993, „Studia Historyczne” (Kraków) 1994, z. 4, s. 577-579.
2. (rec.) *Polacy w Kościele katolickim w ZSRR*. Pod red. E. Walewandra, Lublin 1991, „Przegląd Polonijny” (Kraków) 1994, z. 2, s. 167-171.
3. (rec.) P. Brogan, *World Conflicts. Why and where they are happening*, London 1992, „Studia Historyczne” (Kraków) 1995, z. 1, s. 127-129.
4. (rec.) Z. Zblewski, *Między wolną Polską a „siedemnastą republiką”. Z dziejów oporu społecznego na terenie województwa krakowskiego w latach 1945-1947*, Kraków 1998, „Studia Historyczne” (Kraków) 1998, z. 3, s. 465-467.
5. (rec.) A. Halamish, *The Exodus Affair. Holocaust Survivors and the Struggle for Palestine*, London 1998, „Przegląd Polonijny” (Kraków) 1999, z. 4, s. 159-162.
6. (rec.) J.J. Bruski, E. Maur, M. Pułaski, J. Vykoukal (eds.), *Procesy transformacyjne w Polsce i Czechosłowacji/ Czechach po roku 1989. Transformační procesy v Polsku a v Československu/ Česku po roce 1989*. Wrocław 2005, „Slovenský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History” (Praha) 2005, č. 3, s. 398-399.
7. (rec.) R. Baron, *Nad Olzą i Ostrawicą. Działalność społeczno-wychowawcza i oświatowa Towarzystwa Szkoły Ludowej w Zagłębiu Ostrawsko-Karwińskim (1894-1919)*, Opole 2006, „Časopis Matice moravské” (Brno) 2006, č. 2, s. 579-580

VI. Hasła encyklopedyczne, wydawnictwa popularyzujące historię

1. *Encyklopedia Polski. Słowo wstępne Tadeusz Chrzanowski*, Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, Kraków 1996 (hasła z historii Polski po 1945 r.).
2. *Encyklopedia Powszechna*. T. 1-8, Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, Kraków 2002 (hasła z historii PRL i III RP).
3. (współautor) *Dzieje świata*, Kraków 2004 (rozdziały: Bliski Wschód, Dekolonizacja i kształtowanie się nowej mapy politycznej świata, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Eksplozja demograficzna i jej wpływ na obraz świata, Integracja europejska).

